

RAZREDNA NASTAVA

Priručnik za poticanje darovitosti u području ***Aktivnog građanstva***



Priručnik nastao iz projekta "DARoviti u fokusu - izgradnja ljudskih kapaciteta u osnovnoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja za rad s darovitim učenicima na područjima poduzetništva i aktivnog građanstva".

Nositelj projekta: Callidus ustanova za obrazovanje odraslih

Partneri: FC Adria Solutions d.o.o., OŠ Ante Kovačića, OŠ Ivo Kozarčanin Hrvatska Dubica, OŠ Kistanje, OŠ Krapinske Toplice, OŠ Zlatar Bistrica, FC Education Nordic

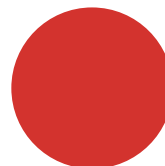
Autori priručnika:

Ivana Šestić Dragić (OŠ Ivo Kozarčanin), Sabina Rubinić (OŠ Ante Kovačića), Daria Mikulec (OŠ Krapinske toplice), Sanja Martinjak (OŠ Zlatar Bistrica), Jelena Bulat (OŠ Kistanje)

Projekt "DARoviti u fokusu" financiran je sredstvima Financijskog mehanizma Europskog gospodarskog prostora kroz program "Lokalni razvoj i smanjenje siromaštva" (LDPR).

Više informacija o EGP financijskom mehanizmu možete pronaći na <https://eeagrants.hr/financijski-mehanizmi/o-financijskim-mehanizmima/>

Više informacija o programu možete pronaći na web stranici: <https://eeagrants.hr/programi/lokalni-razvoj-i-smanjenje-siromastva/>



SADRŽAJ

I.	PREGOVOR	5
II.	UVAŽAVANJE RAZLIČITOSTI / 2 školska sata	7
	1. Uvažavanje različitosti	7
	2. Bojažljivi/a Martin/a	7
III.	MEĐUGENERACIJSKA SOLIDARNOST / 3 školska sata	9
	1. Korak naprijed	9
	2. Film	9
	3. Dopisnice dobrih želja	9
IV.	VOLONTIRANJE / 5 školskih sati	11
	1. Izrada plana volontiranja	11
	2. Provedba volontiranja (4 sata)	11
V.	DJEČJA PRAVA / 1 školski sat	13
	1. UN Konvencija o pravima djeteta	13
	2. Timski rad	13
VI.	ČIST ZRAK – NA TEBI JE RED / 1 školski sat	21
	1. Teorijski dio	21
	2. Modeliranje	21
VII.	MIRNO RJEŠAVANJE SUKOBA / 1 školski sat	23
	1. O sukobu	23
	2. Vlastiti primjeri sukoba	24
VIII.	RAZVIJANJE POZITIVNIH STAVOVA / 1 školski sat	25
	1. Pozitivan i negativan stav	26
	2. Aktivnost iskazivanja stava	27

IX.	ODLUČIVANJE U DEMOKRATSKOJ ZAJEDNICI / 2 školska sata.....	29
	1. Priprema za izbor predstavnika razreda	29
	2. Izbori.....	29
X.	PLES POD MASKAMA – KREATIVNOST / 2 školska sata.....	32
	1. Priprema kostima i maskiranje	32
	2. Poklade – maškare – maskenbal – učenje novih pojmova	32
XI.	SVATKO IMA PRAVO NA SVOJU DOMOVINU, SVOJ DOM – RAZVIJANJE DEMOKRATSKIH STAVOVA / 1 školski sat	34
	1. Simboli države, razglednice naših gradova i država	34
	2. Domovinski rat	34
XII.	REKICLIRANJE STAKLENKI – EKOLOGIJA / 2 školska sata.....	35
	1. <i>Decoupage</i> tehnika	35
	2. Ukrašavanje staklenki – timski rad	36
XIII.	SOLIDARNOST NA DJELU – POMOĆ POTREBITIMA U TEŠKIM SITUACIJAMA / 1 školski sat	37
	1. Tko su potrebiti i kako im možemo pomoći	37
XIV.	GRADITELJI EMPATIJE / 2 školska sata	39
	1. Priča	39
	2. Grupna aktivnost	40
XV.	SVI ZA JEDNOGA – JEDAN ZA SVE! / 3 školska sata.....	41
	1. Suradnja i timski rad	41
	2. Timski rad	47
	3. „Team building“	49
XVI.	POSTANI SUPERJUNAK/SUPERJUNAKINJA! / 4 školska sata	51
	1. Tko su superjunaci.....	51
	2. Osobine superjunaka	52
	3. Djeca superjunaci	52
	4. I ja mogu biti superjunak.....	54

I. PREGOVOR

Ovaj priručnik namijenjen je i zanimljiv učiteljima razredne i predmetne nastave u osnovnoj školi, a posebice razrednicima i učiteljima koji provode satove razrednika i različite izvannastavne aktivnosti s darovitim učenicima na temu aktivnog građanstva i demokracije u širem smislu. Iako je priručnik u prvom redu namijenjen učiteljima i stručnim suradnicima koji su izravno uključeni u provedbu aktivnog građanstva na satu razrednika ili provođenje izvannastavnih aktivnosti s darovitim učenicima, on može jednako koristiti svima zainteresiranima koji se žele upoznati sa sadržajima i očekivanim ishodima pojedinih nastavnih jedinica aktivnog građanstva.

Darovitost je kombinacija sposobnosti i osobina ličnosti, a javlja se u različitim područjima. Vrlo su rijetki nadareni pojedinci čija se talentiranost proteže na sva područja ljudskih djelatnosti. To može biti samo potencijal koji se, bez poticaja okoline, nikada ne manifestira. Najvažnije čimbenike u razvoju darovitosti čine obitelj i škola.

Sadržaj je izabran i obrađen s posebnom pozornošću. Namjera nam je da odabrane sadržaje iz tog područja učinimo što pristupačnijima svima koji će se njima koristiti bez obzira na dob i upućenost, i to uz pomoć detaljnih radionica u obliku tablica.

Prilikom izbora radionica, pazilo se na to da je njihov sadržaj zanimljiv djeci i učiteljima koji će ih provoditi, da u njima prevladava aktivnost učenika, da se mogu izvoditi na satu razrednika ili u sklopu izvannastavnih aktivnosti u različitim prostorima: unutar škole, u školskom okruženju ili u slobodnoj prirodi.

U ovom ćete priručniku pronaći niz korisnih uputa i savjeta o načinu iskorištavanja nekih pedagoških načela koja je potrebno slijediti u radu s djecom. Opisane su radionice koje se mogu provesti na satu s djecom, zajedno s temom rada, metodama, ciljevima i ishodima koji se žele postići na određenom satu. Osim toga, detaljno je opisan tijek cijele aktivnosti radionice.

Naglasak je na aktivnosti učenika i upoznavanju aktivnog građanstva kao teme, i to u sklopu tri cjeline: ljudska prava, demokracija i društvena zajednica.

Na vama je da ocijenite valjanost i svrsishodnost ovog priručnika. Vjerujemo da će on barem malo pridonijeti unaprjeđenju i kvaliteti nastave sata razrednika i provođenju izvannastavnih aktivnosti koje su povezane s temom aktivnog građanstva.

ZAŠTO RAZVIJATI AKTIVNO GRAĐANSTVO

Pojam „aktivno građanstvo“ podrazumijeva „budnu i zainteresiranu javnost“ koja prati događanja u politici, zdravlju, obrazovanju, zapošljavanju i svim drugim područjima od javnog interesa te koja ukazuje na probleme i aktivno sudjeluje u političkom životu svoje zemlje. Biti aktivan građanin ne zahtijeva poseban status i sposobnosti jer svaki pojedinac može biti aktivan građanin ako se angažira i zastupa opći interes. Suština aktivnog građanstva jest sposobnost građanina da uoči problem od javnog značaja i bavi se njime, preuzimajući na taj način odgovornost za brigu o zajedničkim dobrima. Razvijanje aktivnog građanstva kod djece ima mnoge prednosti.

Djeca koja su uključena u aktivnosti koje promiču aktivno građanstvo razvijaju osjećaj odgovornosti prema zajednici i okolišu, stječu vještine rješavanja problema, razvijaju kritičko mišljenje i uče kako se nositi s različitim situacijama. Također, aktivno građanstvo kod djece može pomoći u razvoju samopouzdanja i samopoštovanja, kao i u razvoju socijalnih vještina i mreža. Djeca koja su uključena u aktivnosti koje promiču aktivno građanstvo također su sklonija sudjelovanju u demokratskim procesima kasnije u životu.

Cilj građanskog aktivizma jest ojačati i podići svijest građana te ih uključiti u proces donošenja javnopolitičkih odluka i potaknuti na aktivno sudjelovanje u životu zajednice. S obzirom na to da je naglasak projekta na radu s darovitim djecom osnovnoškolske dobi u ruralnim područjima, nastojali smo napraviti interaktivne i raznovrsne radionice uz pomoć kojih će daroviti učenici u osnovnim školama steći osnovna znanja i pojmove vezane za teme kao što su demokracija, Ustav Republike Hrvatske, Konvencija o pravima djeteta i druge. Također će biti motivirani za rad u svojoj lokalnoj zajednici te će, zahvaljujući temama poput stereotipa i predrasuda te odgovorne potrošnje, pridonijeti podizanju svijesti o građanskom angažmanu, solidarnosti, međusobnoj podršci i toleranciji. Učenici će steći znanje o metodama i važnosti javnog nastupa, kao i o utjecaju medija na naše osobne stavove, pri čemu će razmijeniti svoja iskustva te ih primijeniti u praksi. Također, goruća tema onečišćenja razrađena je u obliku niza manjih tematskih jedinica, poput prekomjerne proizvodnje odjeće, plastičnih vrećica i plastičnih boca te bacanja hrane u skladu s održivim razvojem, a glavni je naglasak na tome kako motivirati darovite učenike da se posvete aktivnom radu u zajednici, ulažu u obrazovanje i sudjeluju u pozitivnom oblikovanju društvenih promjena, napretka i zajedništva.



II. UVAŽAVANJE RAZLIČITOSTI

Ishodi: goo A.1.1. Ponaša se u skladu s dječjim pravima u svakodnevnom životu,
goo A.1.2. Aktivno zastupa dječja prava,
goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu,
goo A. 2.2. Aktivno zastupa ljudska prava.

● **Aktivnost 1: Svi smo mi različiti.**

Voditelj aktivnosti povlači liniju kredom (ili ljepljivom trakom) po sredini razreda. Potom čita različite tvrdnje koje se odnose na neke karakteristike učenika. Učenici prelaze preko linije ako se linija odnosi na njih. Primjer tvrdnji: *imam smeđe oči, volim plesati, imam brata i sestru, putovao sam u neku drugu državu, volim igrati nogomet* itd. Nakon svake tvrdnje i premještanja učenika preko linije, stvaraju se različite grupe te učitelj pravi pauzu između čitanja tvrdnji kako bi učenici to primijetili. Nakon aktivnosti, voditelj razgovara s učenicima o tome koliko smo istovremeno slični u nekim aspektima, a različiti u drugima.

Razgovor o različitostima koje nas plaše – zašto se ljudi boje nepoznatog i stranog, npr. ljudi koji su druge rase ili stranci koji žive u Hrvatskoj i ne govore naš jezik? Iako se razlikuju od nas po boji kože ili jeziku koji govore, zasigurno su nam po mnogočemu slični – primjerice, imaju smeđe oči, brata ili sestru ili vole nogomet.

● **Aktivnost 2: Bojažljivi/a Martin/a.¹**

Učenici su podijeljeni u grupe od 4 te svaka grupa dobiva papir na kojem crtaju dječaka ili djevojčicu. U 4 kuta papira upisuju što ih kod stranih ljudi plaši. Nakon toga, na crtežu dječaka ili djevojčice trebaju napisati kako bi mogli prevladati taj strah od drugih. Primjerice, ako napišu da ih plaše ljudi koji pripadaju drugoj kulturi, rješenje bi moglo biti da pronađu na internetu informacije o toj kulturi kako bi je upoznali te im ona tada ne bi više djelovala toliko stranom.

Razgovor o pojmu tolerancije. Zajednička konceptualizacija i definiranje pojma. Razgovor o važnosti uvažavanja različitosti, drugih i drugačijih.

Materijali:

- kreda, papiri, ljepljiva traka, plakat, olovke i drvene bojice.

Metode podučavanja:

- grupni rad, heuristički razgovor.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- Učenici ostavljaju na ploči na kojoj piše *Sada znam što je solidarnost i zašto je važna* ljepljive papiriće s nacrtanim veselim, tužnim ili ravnodušnim licem.

Dodatni resursi:

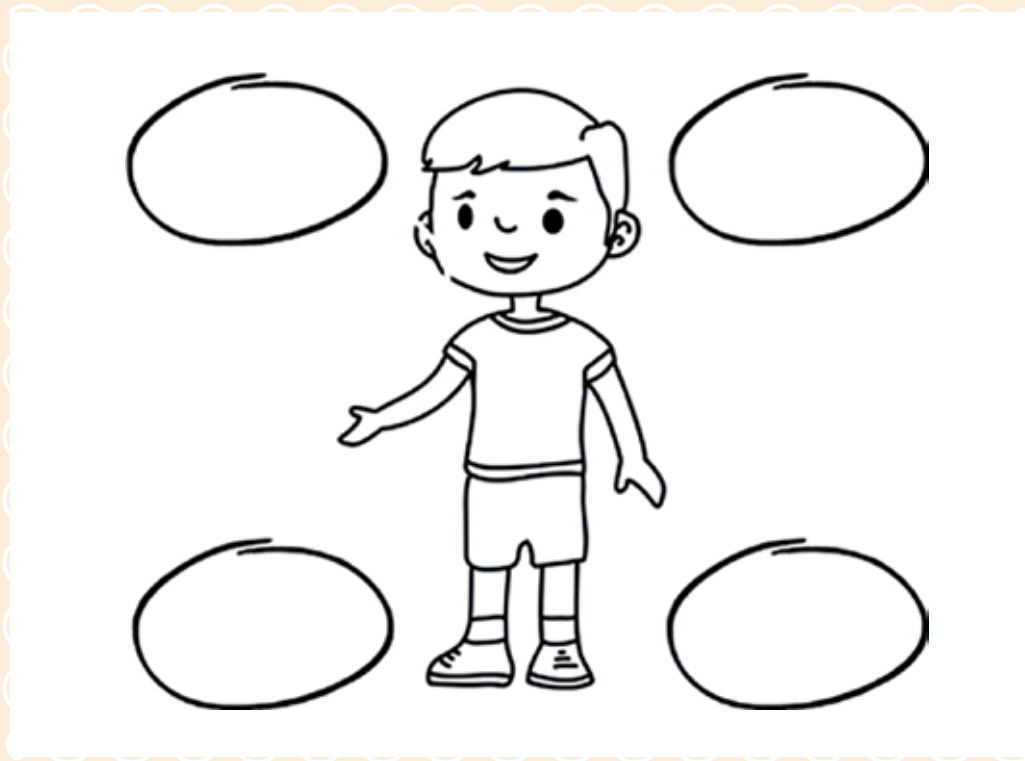
- portal living-democracy.com,
- priručnik *Budimo prijatelji* (Uzelac et al., Zagreb: Slon, 1994).

¹ Vježba „Bojažljivi Martin“ preuzeta je iz priručnika *Budimo prijatelji* (Uzelac et al.)



Napomene za nastavnike:

- primjer slike za vježbu *Bojažljivi/a Martin/a*,



- primjeri tvrdnji koje se mogu koristiti za aktivnost *Različiti, a isti*:

1. Imam smeđe oči.
2. Volim plesati.
3. Putovao sam u drugu državu.
4. Volim igrati nogomet.
5. Imam plavu kosu.
6. Moja je omiljena boja crvena.
7. Imam brata.
8. Imam sestru.
9. Volim čitati knjige.
10. Ljeto mi je omiljeno godišnje doba.

III. MEĐUGENERACIJSKA SOLIDARNOST

Ishodi: goo C.1.2. Promiče solidarnost u razredu,
goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.

• **Aktivnost 1:** iskustvena vježba *Korak naprijed*.

Na dvadesetak papirića napisati kratak opis članova našeg društva, od kojih jedan dio pripada ranjivoj skupini koja je u središtu (starije osobe, osobe s invaliditetom). Na nekim papirićima nije opisana uloga, a učenici koji dobiju te papiriće predstavljaju sami sebe. Učenici dobivaju svaki po jedan papirić s ulogom te su potaknuti da razmisle o osobi koju trebaju predstaviti – kako izgleda njihov život i funkcioniranje u društvu. Potom naglas pročitaju svoju ulogu i predstave se drugima. Primjer uloga: dječak u 1. razredu srednje škole, učitelj matematike sa stalnim poslom, baka koja živi sama u udaljenom selu u kući u kojoj nema tekuće vode, starija osoba bez obitelji koja živi u staračkom domu. Učenici potom zauzimaju mjesto na kraju prostorije. Voditelj vježbe čita tvrdnje – ako učenici smatraju da se tvrdnje odnose na njih, pomiču se korak naprijed, a ako misle da se ne odnose na njih, ostaju stajati na mjestu. Primjer tvrdnji: *možete otputovati na more ili u stranu zemlju ako to želite, uvijek imate nekoga kome se možete obratiti za pomoć i slično*. Cilj vježbe jest zorno (u prostoru) pokazati teškoće sudjelovanja starijih osoba u društvu te na taj način osvijestiti potrebu za solidarnošću spram ranjivih skupina društva.

Razgovor: što je solidarnost? Kako mi možemo pomoći starijim osobama?

• **Aktivnost 2:** gledanje kratkog igranog ili animiranog filma o međugeneracijskoj solidarnosti, primjerice *Give in to Giving*.

Razgovor: učitelj ispituje učenike o sadržaju kratkog filma – primjerice, opiši glavnog lika u prvom dijelu. Što mu se dogodilo, na koji ga je način to promijenilo? Kako je postupao nakon toga? Zašto je važno pomagati drugima?

• **Aktivnost 3:** *Dopisnice dobrih želja*.

Učenici pomoću kolaž papira izrađuju dopisnice na koje upisuju poruke namijenjene neimenovanoj osobi koja živi u domu za starije i nemoćne. Završene dopisnice potom se prikupljaju u veliku kuvertu te ih učitelj šalje na adresu određenog staračkog doma.

Materijali:

- papiri i olovke, kartoni, kolaž papir, bojice i flomasteri.

Metode podučavanja:

- igra uloga, heuristički razgovor, metoda pisanja i ilustriranja.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- učenici ispunjavaju evaluacijske listiće o metodi Korak naprijed.

Dodatni resursi:

- kratki animirani film Give in to Giving. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=WN18kGdPHzk>.



Napomene za nastavnike:

- primjer uloga za aktivnost *Korak naprijed*:

1. dječak u 1. razredu srednje škole,
2. učitelj matematike sa stalnim poslom,
3. baka koja živi sama u udaljenom selu u kući u kojoj nema tekuće vode,
4. starija osoba bez obitelji koja živi u staračkome domu,
5. popularni hrvatski pjevač koji ima 30 godina,
6. osoba u mirovini koja skuplja boce kako bi mogla platiti režije,
7. političar od četrdeset godina koji živi u vili u Zagrebu,
8. djevojčica od 11 godina čiji su roditelji uspješni poduzetnici,
9. starija gospođa sa zdravstvenim problemima koja živi u stambenoj zgradi na trećem katu,
10. ti si ti.

- Primjer tvrdnji za aktivnost *Korak naprijed*:

1. Možete otputovati na more ili u stranu zemlju ako to želite.
2. Uvijek imate nekoga kome se možete obratiti za pomoć.
3. Možete otići u kazalište ili kino pogledati najnoviji film na programu.
4. Kada poželite, možete se koristiti internetom i biti u tijeku s najnovijim događanjima u svijetu.
5. Zadovoljni ste svojim životom i vjerujete da će se ostvariti sve što želite.
6. Imate pristup liječniku kad god vam je potrebno.

IV. VOLONTIRANJE

Ishodi: goo C.1.2. Promiče solidarnost u razredu,
goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi.

• Aktivnost 1:

Učenici samostalno istražuju pojam volontiranja u online izvorima i referentnoj zbirci u školskoj knjižnici.

Razgovor: što je solidarnost? Kako mi možemo pomoći starijim osobama?

• **Aktivnost 2:** izrada akcijskog plana volontiranja. Svaki volonterski projekt, pa i pojedinačna volonterska akcija, iziskuje prethodno planiranje. Učitelj izrađuje tablicu akcijskog plana koja sadrži popis aktivnosti koje treba provesti, rokove do kojih ih je potrebno izvršiti te nositelje aktivnosti.

• **Aktivnost 3:** nakon odabira ustanove ili udruge u partnerstvu s kojom će se provesti akcija (npr., najbliži starački dom), slijedi priprema i provedba volonterske akcije. Učenici s učiteljicom odlaze u posjet staračkom domu u svrhu druženja i kvalitetnog provođenja vremena. Tema posjeta može biti pripovijedanje, s obzirom na to da su istraživanja pokazala kako je pripovijedanje efikasna metoda za prijenos znanja, ali i za jačanje socio-emocionalnih veza između osobe koja pripovijeda i onih koji je slušaju. Učenici prethodno, tijekom faze pripreme, zajedno s učiteljicom pripremaju priču koju će prepričati ili prikazati u obliku kraće dramatizacije štíćenícima u domu. Štíćenícima su pak zamoljeni da ispričaju djeci kratke priče ili anegdote iz vlastitog života koje učenici mogu zabilježiti te poslije akcije pripremiti digitalnu publikaciju ili inscenaciju, što može biti povod za novi posjet staračkom domu i pretvaranje volonterske akcije u dugotrajniji projekt.

Izrada knjige dojmova – po povratku u školu, učenici zapisuju svoje dojmove u za to pripremljenu bilježnicu.

Materijali: *online* enciklopedija, referentna zbirka u školskoj knjižnici, papiri i olovke, *online* alati za izradu digitalnih publikacija.

Metode podučavanja:

- istraživačko učenje, volonterska akcija, pripovjedna metoda.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- svoje dojmove i rezultate samoevaluacije učenici upisuju u knjigu dojmova.

Dodatni resursi:

- Pijaca Plavšić, E. Roth M., Pavlović V. i Morić D., ur. (215.) *Volonterska kuharica, Priručnik za pokretanje volonterskih programa u školama*. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.



Dodatni resursi:

- primjer izrađenog Akcijskog plana:

Redni broj	Aktivnosti	Rokovi	Nositelj aktivnosti
1.	brainstorming – koje sve volonterske akcije možemo provesti u svojoj zajednici i s kojim ustanovama ili udrugama	u roku od 5 dana	učenici, učitelj/ica
2.	odabir volonterske akcije koja će se provesti – posjet staračkome domu	u roku od 5 dana	učenici
3.	predstavljanje plana akcije ravnatelju, školskom odboru, Vijeću učenika i roditelja	idući tjedan	učenici
4.	kontaktiranje ustanove u kojoj će se volonterska akcija provesti	idući tjedan	učitelj/ica
5.	priprema volonterske akcije	tjedan dana prije provedbe	učenici i učitelj/ica
6.	provedba volonterske akcije	(dogovoreni datum)	učenici
7.	diseminacija rezultata i evaluacija	do 10 dana nakon provedene akcije	učenici

V. DJEČJA PRAVA

Ciljevi programa:

1. goo A.2.1 Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu,
2. goo A.2.2 Aktivno zastupa ljudska prava,
3. goo C.2.3 Promiče kvalitetu života u školi i demokratizaciju škole,
4. goo C.2.4 Promiče razvoj školske kulture i demokratizaciju škole.

Trajanje programa: 1 školski sat.

Sadržaj:

• **Uvodna aktivnost** - učitelj upoznaje učenike s UN-ovom Konvencijom o pravima djeteta, objašnjava im da je to dokument u kojem su nabrojana prava djece i da su gotovo sve zemlje na svijetu potpisale da će ih štiti. Naglasiti da svako pravo za sobom povlači i odgovornost prema sebi i prema drugima. Učitelj zatim upita učenike znaju li neko dječje pravo ili mogu li pretpostaviti koja su (oluja ideja).

• **Glavna aktivnost** - učitelj dijeli učenike u manje skupine (ili parove) i svakoj skupini daje drugačiju karticu (ili nekoliko njih, ovisno o broju grupa) s dječjim pravima (Prilog 1.). Zadatak svake grupe jest da na kartici napišu što za njih znači određeno pravo (u stupcu „Objašnjenje“) te koje odgovornosti proizlaze iz njega (u stupcu „Odgovornost“). Svaka grupa izlaže drugima svoje uratke.

Na primjer, pravo: imam pravo sam birati svoje prijatelje, pridružiti se grupi ili okupiti grupu, dok god to ne šteti drugima. Odgovornost: imam odgovornost uključivati u igru i druženje sve koji to žele, ne smiješ nikoga isključivati.

• **Završna aktivnost** - učitelj razgovara s učenicima o tome misle li da sva djeca u svijetu imaju osigurana prava te o tome što bi djeca i odrasli mogli poduzeti kako bi zaštitili prava djece.

Materijali potrebni za sat:

- kartice s pravima djece (Prilog 1.), pribor za pisanje.

Metode podučavanja:

- razgovor, oluja ideja, izlaganje, diskusija.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- list za samoprocjenu (Prilog 2.).



Dodatni resursi:

- Prilog 1.

Imam pravo izraziti svoje mišljenje, a odrasli ga trebaju poslušati i shvatiti ozbiljno.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo sam birati svoje prijatelje, pridružiti se grupi ili okupiti grupu, dok god to ne šteti drugima.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo na privatnost.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo saznati informacije iz novina, knjiga, interneta i drugih izvora, a odrasli se trebaju pobrinuti za to da dobijem informacije koje ću razumjeti.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo zaštite od nanošenja boli i lošeg postupanja, tjelesnog ili psihičkog.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Ako imam teškoće u razvoju, bilo mentalne ili fizičke, imam pravo na posebnu brigu i obrazovanje, što će mi pomoći da odrastam kao i sva druga djeca.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo na dobro zdravlje, ispravnu vodu za piće i kvalitetnu hranu,
čistu i sigurnu okolinu.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo na hranu, odjeću i sigurno mjesto za život.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo na kvalitetno obrazovanje i treba me ohrabrivati na pohađanje škole.

Objašnjenje:

Odgovornost:

Imam pravo znati svoja prava.

Objašnjenje:








Odgovornost:

Dodatni resursi:

- Prilog 2.

Znam nabrojati nekoliko dječjih prava.			
Mogu objasniti neka dječja prava.			
Naučio sam koje su moje odgovornosti.			
Znam što poduzeti kako bih zaštitio prava.			

Znam nabrojati nekoliko dječjih prava.			
Mogu objasniti neka dječja prava.			
Naučio sam koje su moje odgovornosti.			
Znam što poduzeti kako bih zaštitio prava.			

Znam nabrojati nekoliko dječjih prava.			
Mogu objasniti neka dječja prava.			
Naučio sam koje su moje odgovornosti.			
Znam što poduzeti kako bih zaštitio prava.			

Dodatni sadržaj:

<https://www.unicef.org/croatia/konvencija-o-pravima-djeteta>.

Uključuje:

- crtić *Svi imamo prava*,
- crtić *Prava djece s Ruby i Jackom*,
- bojanke (za print) *Koja je boja prava?*,
- online igru „Čovječe, ispravi se“,
- društvena igru (za print) „Svako dijete ima pravo...“,
- Konvencija o pravima djeteta na jeziku prilagođenom djeci.

VI. ČIST ZRAK – NA TEBI JE RED

Ciljevi programa:

1. spoznavanje činjenice da dijete ima prava i obveze, preuzimanje odgovornosti za izvršavanje/neizvršavanje svojih obveza,
2. razvijanje odgovornog odnosa čovjeka prema sebi i prirodi,
3. razvijanje aktivnosti koje doprinose osobnom razvoju,
4. prepoznavanje važnosti dobronamjernog djelovanja čovjeka prema prirodi.

Ciljana dobna skupina: 7 - 11 godina.

Trajanje programa: 1 školski sat.

Sadržaj programa:

Nabrajamo s djecom životne uvjete i ističemo zrak kao jedan od njih.

Učenici trebaju nabrojati nekoliko aktivnosti koje rade svakodnevno, a koje ne onečišćuju zrak.

Ističemo da je naše pravo udisati svježi zrak, ali i odgovornost držati ga čistim!!!!

• Aktivnost 1:

- izdvojiti zagađivače zraka,
- spoznati na koji način osobno zagađuješ okoliš i pokušati iznijeti rješenja kako to promijeniti.

• Aktivnost 2:

- izrada skice i modela čarobnog stroja za pročišćavanje zraka,
- izrada modela bicikla od žice.

Materijali potrebni za sat:

- žica, flomasteri, kolaž papir, papir.

Metode podučavanja:

- crtanje, pisanje, usmeno izlaganje, razgovor.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- prezentacija rada.

Dodatni resursi:

- prezentacija rada.



Napomene za nastavnike:

- [Unesite sve posebne napomene ili upute za nastavnike koji će provoditi program.]



VII. MIRNO RJEŠAVANJE SUKOBA

Naziv programa: Aktivno građanstvo – Ljudska prava

Ciljana dobna skupina: 10 - 11 godina (3. i 4. razred).

Trajanje programa: 1 školski sat.

Materijali potrebni za sat: žica, flomasteri, kolaž papir, papir.

Metode podučavanja:

- predavanja, rasprave, praktične vježbe, grupni rad, oluja ideja.

Sat 1. Mirno rješavanje sukoba

Razgovor - učenici međusobno izmjenjuju iskustva zašto se najčešće sukobljavaju s nekime. Zaključujemo da zbog međusobne različitosti dolazi i do različitog razmišljanja i poimanja svijeta oko nas, što rezultira međusobnim sukobima.

Zaključak 1: postoje dvije vrste sukoba:

- sukobi izazvani zbog sadržaja iz vanjskog svijeta (npr., zbog kazališne predstave),
- sukobi zbog odnosa među ljudima (npr., izbor vođe).

• **Aktivnost 1:**

- učenici unaprijed navedenim primjerima sukoba pokušavaju odrediti vrstu sukoba (npr., sukob oko filma, oko toga tko će voditi glavnu riječ).

Napomena: učenici mogu unaprijed pripremljene primjere razvrstavati u dvije vrste sukoba i lijepiti ih na papir.

ZA DAROVITE:

- podijelimo učenike u dvije skupine i svaka skupina samostalno navodi primjere sukoba za navedene vrste.

Oluja ideja: navođenje emocija koje proživljavamo tijekom sukoba (crtanje emotikona).

Zaključak 2: uočavanje da se ljutnja uvijek javlja u sukobima i ističemo da dok možemo kontrolirati ljutnju, možemo i mirno riješiti sukob.

- Ako ljutnja postane prejaka i prečesta, tada treba potražiti pomoć odraslih.

Sukobe ćemo spriječiti i riješiti ako:

- se odupremo potrebi da stalno nešto kritiziramo,
- pohvalimo i pokažemo razumijevanje prema nečijim željama,
- poštujemo i ohrabrujemo prijatelje.

Napominjemo učenicima da postoje i pozitivni sukobi (rasprave) koji nas tjeraju na razmišljanje o novim idejama i rješenjima te kao takvi utječu na razvijanje dijaloga i popravljanje međuljudskih odnosa.



• Aktivnost 2:

- svaki se učenik pokušava prisjetiti svog zadnjeg sukoba i pokušava iznijeti mirno rješenje;
- video (primjer sukoba) – nakon gledanja videa, uočiti uzrok i posljedicu ponašanja te pokušati ponuditi rješenje kako ne bi došlo do sukoba.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- emotikoni za točne i netočne odgovore (AKTIVNOST 1),
- emotikoni za ideje mirnog rješavanja sukoba (AKTIVNOST 2).

Dodatni resursi:

- video link: <https://danas.hr/hrvatska/sukobili-se-ucenici-trecih-razreda-djecak-9-zavrasio-u-bolnici-povra-cao-je-imao-je-napadaje-panike-2ab711a4-b9f2-11ec-85df-0242ac12000d>.

Napomene za nastavnike:

- potrebno je unaprijed pripremiti kartončiće s primjerima sukoba koje će učenici razvrstavati.

Primjer:

• sukob zbog filma	• izbor vođe
• izbor voditelja izleta	• sportski rezultat
• školski rezultati	• nositelj projekta
• sukob zbog kazališne predstave	• izbor predsjednika razreda

VIII. RAZVIJANJE POZITIVNIH STAVOVA

Ciljevi programa:

1. razvijati i vježbati vještine pozitivnog mišljenja,
2. upoznati učenike s pozitivnim i negativnim stavovima,
3. ukazati na to kako pozitivni stavovi doprinose zadovoljstvu, zdravlju i uspjehu,
4. istaknuti važnost učenja pokušajem i pogreškom,
5. osvijestiti učenike da problemi imaju rješenje.

Ciljana dobna skupina: 7 - 10 godina.

Trajanje programa: 1 školski sat.

Sadržaj programa:

1. Upoznavanje s pojmom pozitivnog i negativnog stava

- na ploču stavljamo dva crteža, jedan je uredan, a drugi neuredan (koristimo crtež po izboru),
 - dio učenika iznosi mišljenje o jednom crtežu, a ostali o drugom,
 - uočavamo razlike u mišljenju i upoznajemo ih s pojmom pozitivnih i negativnih stavova,
- učenici objašnjavaju koji su crtež prvo primijetili.

2. Zaključak

Ističemo djeci da ljudi imaju pozitivne i negativne stavove. Zaključujemo da se neka djeca mogu osjećati bespomoćno, nezadovoljno i ljutito kada se suoče s većom količinom domaće zadaće, to jest njihov je stav negativan, dok se druga djeca optimistično upuste u rješavanje novih izazova.

Ističemo važnost pozitivnog stava jer on djeluje na zdravlje i mentalno stanje. Uz pozitivan stav, osjećat ćemo se zadovoljnije, zdravije i uspješnije.

Uvijek je potrebno ponuditi najbolje što možemo, a razvijanje pozitivnog mišljenja vještina je koju razvijamo ponavljanjem i upornošću. Problemi su rješivi.

3. Aktivnost

Učenici u paru trebaju pokazati dva različita stava prema istom problemu. Primjer: igrokaz koji učenici trebaju pripremiti za Dan škole. Jedan učenik iznosi pozitivan stav o spomenutom (uspjet će ga naučiti, uvježbati...), a drugi negativan (težak je, ima puno teksta, ne razumije dijaloge...).

Materijali potrebni za sat:

- listić, crtež, projektor, igrokaz.

Metode podučavanja:

- predavanje, rasprava, kreativno izražavanje i iznošenje mišljenja.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- evaluacijski listić.



Dodatni resursi:

- igrokaz (po izboru učitelja), crteži.

Napomene za nastavnike:

- bilo bi poželjno koristiti crteže koje ste sami nacrtali za tu prigodu, a ne tuđe i pogotovo ne dječje jer će u iznošenju mišljenja biti negativnih stavova.

Prilog 1.

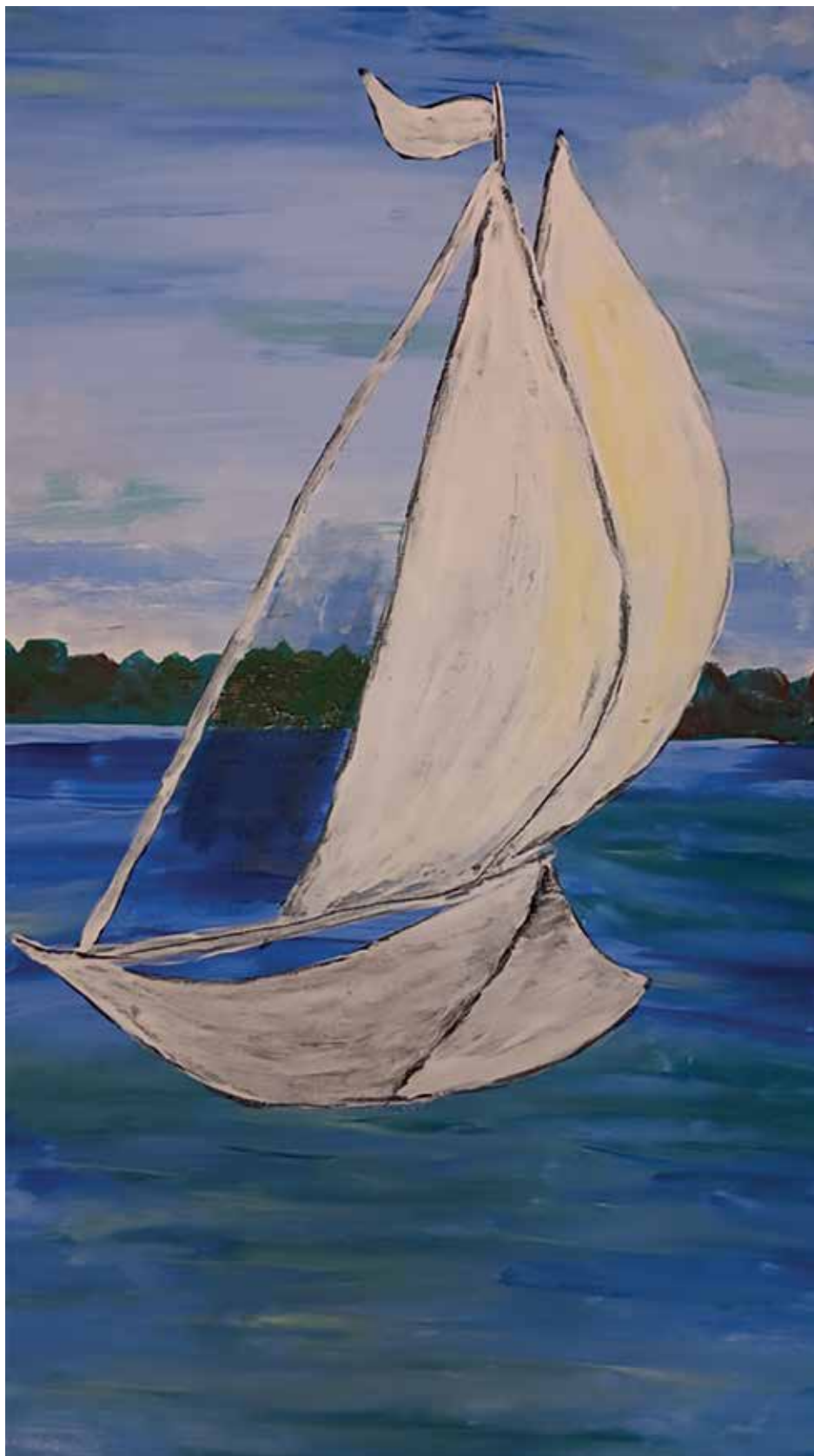
Evaluacijski listić:

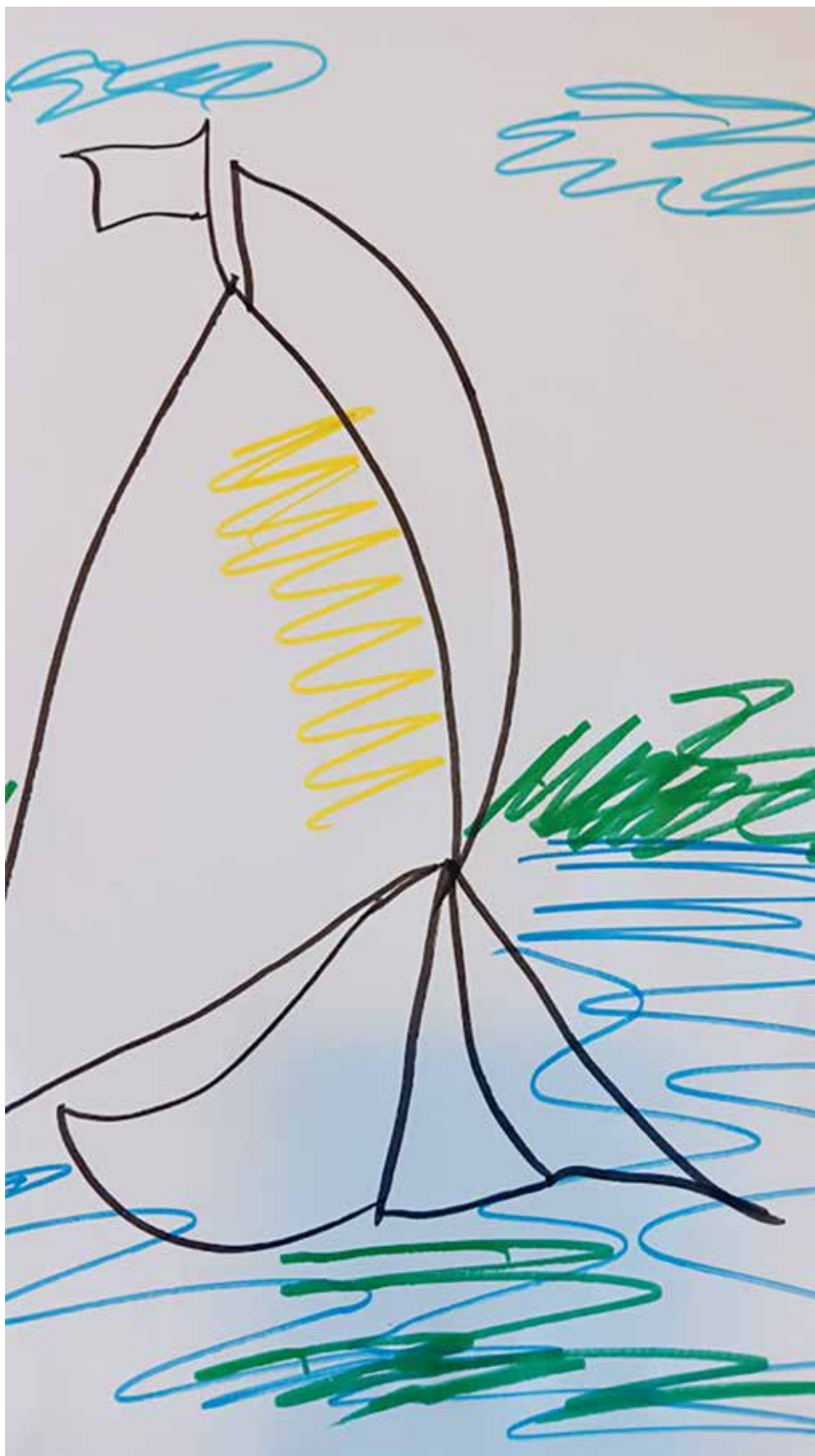
Stavi kvačicu za svaku tvrdnju

	DA	NE
Uz pozitivan ću stav biti zadovoljniji/a.		
Ne smijemo odustati nakon jednog pokušaja.		
Negativan je stav bliži odustajanju od pozitivnog.		

Prilog 2.

- slike (za usporedbu i iznošenje stava).





Autorica: Jelena Bulat

IX. ODLUČIVANJE U DEMOKRATSKOJ ZAJEDNICI

Ishodi:

1. goo A.2.1. Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu,
2. goo A.2.2. Aktivno zastupa ljudska prava,
3. goo B.2.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici,
4. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole,
5. goo C.2.4. Promiče razvoj školske kulture i demokratizaciju škole.

Ciljana dobna skupina: 2. – 4. razred.

Trajanje programa: 2 školska sata.

Sadržaj programa po satima:

Sat 1: Predstavnik razrednog odjela

- **Uvod** – razgovor s učenicima o potrebi da veća grupa ljudi ima predstavnika kada želi riješiti neki problem ili promijeniti nešto na bolje. Razgovor o postojanju (grado)načelnika, predsjednika država... Razgovor o važnosti toga da i razredni odjel ima svog predstavnika te kratko upoznavanje učenika s ulogom predstavnika u Vijeću učenika škole. Razgovor o tome da se do predstavnika dolazi biranjem te da svatko može birati i biti biran, kao i da svačiji glas jednako vrijedi.

- **Glavna aktivnost** – učenike dijelimo u nekoliko manjih grupa, pri čemu svaka grupa ima zadatak osmisliti osobine koje treba imati dobar predstavnik razreda. Nakon završetka rada, predstavnik svake grupe predstavlja ostalima rezultate, a učitelj zapisuje osobine na ploču.

- **Završna aktivnost** – učitelj poziva učenike da predlože one za koje smatraju da posjeduju mnoge nabrojane osobine ili da se sami jave oni koji smatraju da ih imaju.

Važno je učenicima naglasiti da se predloženi učenik mora složiti s time. Imena predloženih učenika zapisuju se na ploču te ih se upućuje da za naredni susret pripreme kratko predstavljanje ostalim učenicima (što bi promijenili, zašto misle da bi bili dobri predstavnici...) te da mogu izraditi plakat ako žele. Predsjednik će biti učenik koji dobije najviše glasova, a drugi po redu postaje njegov zamjenik (objasniti ulogu zamjenika).

Za naredni sat, učitelj treba pripremiti glasačku kutiju, popis birača, tj. abecedni popis učenika (prilog 1) i glasački listić s popisom kandidata (Prilog 2.).

Sat 2: Izbori (se)

- **Uvod** učitelj ukratko podsjeća učenike na aktivnosti prethodnog sata, nabroja kandidate za predstavnika učenika te s učenicima razgovara o tome kako je potrebno da netko nagleda proces izbora, kao i da je glasanje tajno. Učenici, uz vodstvo učitelja, odabiru troje učenika u izbornu povjerenstvo, pri čemu im treba naglasiti da kandidati ne mogu biti članovi povjerenstva.



- **Glavna aktivnost** – povjerenstvo poziva jednog po jednog kandidata da se predstavi. Nakon predstavljanja svih kandidata, učenici dolaze do izbornog povjerenstva koje svakom učeniku daje glasački listić s popisom kandidata. Povjerenstvo na biračkom popisu naznačuje kad pojedini učenik glasa (zaokružuje redni broj ispred njegovog imena) te upućuje birača da ubaci listić u glasačku kutiju. Povjerenstvo prebrojava glasove i proglašava predstavnika i zamjenika.
- **Završna aktivnost** – učitelj poziva predstavnika učenika i njegovog zamjenika da zahvale biračima te im učenici i učitelj čestitaju.

Materijali potrebni za sat:

- **1. sat** – papiri za grupni rad, pribor za pisanje, ploča i kreda (pametna ploča),
- **2. sat** – glasačka kutija, glasački listići, popis učenika (birački popis), pribor za pisanje.

Metode podučavanja:

- razgovor, pisanje, izlaganje, rasprava.

Prilozi:

Prilog 1:

Ime osnovne škole	
Mjesto	
Datum izbora.	
POPIS BIRAČA	
ZA IZBOR PREDSTAVNIKA I ZAMJENIKA RAZREDNOG ODJELA (navesti razredni odjel) U VIJEĆU UČENIKA	
Zaokruži broj ispred imena i prezimena samo jednog kandidata.	
Kandidati:	
1.	
2.	
3.	
.	
.	
.	

Prilog 2:

Ime osnovne škole	
Mjesto	
Datum izbora.	
GLASAČKI LISTIĆ	
ZA IZBOR PREDSTAVNIKA I ZAMJENIKA RAZREDNOG ODJELA (navesti razredni odjel) U VIJEĆU UČENIKA	
Zaokruži broj ispred imena i prezimena samo jednog kandidata.	
Kandidati:	
1.	
2.	
3.	
.	
.	
.	

X. PLES POD MASKAMA - KREATIVNOST

Ciljevi modela podučavanja:

1. aktivno građanstvo - sudjeluje u tradicionalnim običajima, druži se s vršnjacima,
2. upravlja emocijama i ponašanjem,
3. opisuje i uvažava potrebe i osjećaje drugih; razvija kulturni i nacionalni identitet zajedništvom i pripadnošću grupi.

Ciljana dobna skupina: 1. - 4. razred.

Trajanje modela podučavanja: 2 sata.

Sadržaj modela podučavanja po lekcijama:

- **Lekcija 1:** likovni - učenici i učiteljica maskiraju se i pripremaju kostime. Bojamo se, iscrtavamo, dorađujemo kostime. Neke smo dijelove izradili.
 - **Trajanje:** 45 minuta.
 - **Ciljevi lekcije:**
 - > učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.
 - **Ishodi učenja:**
 - razvija kreativnost.
 - **Sadržaj lekcije:**
 - > poklade - maškare - maskenbal - izrada kostima i oslikavanje
 - **Metode podučavanja:**
 - metoda razgovora, demonstracija, metoda praktičnog rada, metoda samostalnog rada.
 - **Evaluacija i ocjenjivanje:**
 - postavljanje pitanja, razgovor, davanje odgovarajućih povratnih informacija.
- **Lekcija 2:** sat razrednika.
 - **Trajanje:** 45 minuta.
 - **Ciljevi lekcije:**
 - > spoznavanje novih situacija - nastavnih sadržaja / istraživanje.
 - **Ishodi učenja:**
 - učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno koristi prikupljene informacije.
 - Ponaša se u skladu s ljudskim pravima u svakodnevnom životu.
 - Razvija kreativnost.



- **Sadržaj lekcije:**

> poklade - maškare - maskenbal.

Spoznavanje novih nastavnih sadržaja.

Razgovor:

Koji nazivi još postoje za maškare?

Koliko traju maškare?

Opiši kratko kako izgleda običaj maškaranja u tvom zavičaju.

Tko se sve maskira? Zašto? Što rade ljudi?

Što rade djeca?

Koji su gradovi poznati po karnevalu?

Učenici koriste digitalne sadržaje: zvučnik s glazbom.

Organizira ples pod maskama i sudjeluje s učenicima u plesu.

Učenici izvode zaključke i biraju se najkreativnije maske.

- **Metode podučavanja:**

metoda razgovora, demonstracija, metoda praktičnog rada, metoda samostalnog rada.

- **Evaluacija i ocjenjivanje:**

postavljanje pitanja, razgovor, davanje odgovarajućih povratnih informacija.

Dodatni resursi:

- daroviti učenici mogu istražiti jedan odabrani poznati karneval, npr. samoborski, riječki, brazilski, o kojem izrađuju prezentaciju ili plakat i informiraju ostale učenike.

Napomene za nastavnike:

- pripremiti tradicijske pjesme za maškare; tradicionalni običaji. Pripremiti zvučnik u dvorani, kao i poklone za tri najkreativnije maske.

XI. SVATKO IMA PRAVO NA SVOJU DOMOVINU, SVOJ DOM - RAZVIJANJE DEMOKRATSKIH STAVOVA



Ciljevi modela podučavanja:

1. komunikacija na materinskom jeziku,
2. komunikacija na stranom jeziku,
3. digitalna kompetencija,
4. inicijativa i poduzetnost,
5. socijalna i građanska kompetencija,
6. kulturna svijest i izražavanje.

Ciljana dobna skupina: 1. - 4. razred.

Trajanje modela podučavanja: 1 sat.

Sadržaj modela podučavanja po lekcijama:

- **Lekcija 1:** upoznati simbole države, razglednice naših gradova i država, prezentacija Domovinskog rata, Memorijalnog centra u Baćinu i Vukovaru.
 - **Trajanje:** 45 minuta.
 - **Ciljevi lekcije:**
 - > spoznati svoja prava,
 - > domoljubnost,
 - > jednaka prava svih ljudi bez obzira na vjeru, pripadnost i rasu.
 - **Ishodi učenja:**
 - > učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno koristi prikupljene informacije.
 - **Sadržaj lekcije:**
 - > grupni rad - svaka grupa ima jedan zadatak koji zatim izlaže predstavnik grupe,
 1. grupa: simboli domovine,
 2. grupa: prava ljudi,
 3. grupa: Domovinski rat,
 4. Memorijalni centar Baćin i Vukovar.
 - **Metode podučavanja:**
 - metoda razgovora, demonstracija, metoda istraživanja.
 - **Evaluacija i ocjenjivanje:**
 - postavljanje pitanja, razgovor, davanje odgovarajućih povratnih informacija, samoprocjena napravljenog rada.

Dodatni resursi:

- daroviti učenici mogu dodatno istražiti o Baćinu i Vukovaru.
Materijali: hameri, markeri, brošure.

Napomene za nastavnike:

- pripremiti dodatnu literaturu, prezentacije, brošure.

XII. RECIKLIRANJE STAKLENKI - EKOLOGIJA

Naziv modela podučavanja: Aktivno građanstvo - Ekologija

Ciljevi modela podučavanja:

1. učenik razvija fine motoričke vještine upotrebom različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitom likovnom izražavanju,
2. učenik zaključuje o utjecaju prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu te o važnosti slobode za pojedinca i društvo,
3. učenik objašnjava povezanost prirodnog i društvenog okruženja s gospodarstvom Republike Hrvatske.

Ciljana dobna skupina: 1. - 4. razred.

Trajanje programa: 2 školska sata.

Sadržaj modela podučavanja po lekcijama:

- **Lekcija 1:** usvajanje važnosti očuvanja okoliša za opću dobrobit nas i naših prijatelja.

Prezentacija decoupage

Decoupage je tehnika oslikavanja salvetama koja se razvila u 18. stoljeću u Velikoj Britaniji, a zatim se proširila po cijelom svijetu. Decoupage se još naziva i „salvetna tehnika“ jer se salvetama i raznim decoupage papirima mogu ukrašavati uporabni i ukrasni predmeti. Ako znate rezati i lijepiti, savladali ste već pola tehnike. Osnovni pribor za decoupage tehniku je lak-ljepilo ili drvofiks pomiješan s vodom. Također su vam potrebni sintetički kist i salvete s raznim motivima. Mogućnosti su beskrajne: izrežite slike i motive iz salveta. Budite kreativni! Ako ne želite kupovati ljepilo, možete vodom razrijediti ljepilo za drvo, što će također poslužiti.

- **Trajanje:** 90 minuta.
- **Ciljevi lekcije:**
 - > prepoznaje primjere održivoga razvoja i njihovo djelovanje na lokalnu zajednicu,
 - > razlikuje pozitivne i negativne utjecaje čovjeka na prirodu i okoliš,
 - > surađuje s drugim učenicima; ostvaruje komunikaciju u grupi.
- **Ishodi učenja:**
 - > učenik uz učiteljevu pomoć odgovorno koristi prikupljene informacije,
 - > učenik razvija fine motoričke vještine uporabom decoupage tehnike pri ukrašavanju starih staklenki.
- **Sadržaj lekcije:**

Postupak izrade:

 - > grupni rad - grupa ima jedan zadatak, svatko pripremi svoje radno mjesto,
 - > podloga, kist, posuda za drvofiks i vodu koje dobro promiješamo kako bismo dobili smjesu za decoupage,
 - > izaberemo salvetu s motivom koji želimo.



Željenu staklenku premažite ljepilom kako bi se kasnije salveta bolje primila za nju. Odvojite motiv sa salvete škarama ili prstima. Salveta ima 3 sloja, odvojite slojeve salvete tako da vam ostane onaj sloj s motivom. Mjesto na koje će doći odabrani motiv malo prijedite kistom umočenim u ljepilo pa pažljivo položite salvetu i poravnajte je kistom umočenim u ljepilo, ali ne previše i to lagano prelazeći preko salvete od sredine prema rubovima, pazeći da ne ostane naborana. Ne stavljajte previše ljepila. Nakon toga posušite i vaš je posao gotov! Dobit ćete jedinstveni proizvod!

- > Sljedeći ćete dan dobiti novu jedinstvenu vazuu ili novi uporabni premet - iskoristivost starog otpada u novu svrhu.
- > Možemo pištoljem za vruće ljepilo zalijepiti još ukrasa na staklenku - češera, žirova, oraha, božićnih ukrasa, ovisno o temi.

- **Metode podučavanja:**

metoda razgovora, demonstracija, metoda istraživanja.

- **Evaluacija i ocjenjivanje:**

- > postavljanje pitanja, razgovor, davanje odgovarajućih povratnih informacija,
- > izlaganje gotovih proizvoda i međusobno ocjenjivanje,
- > samovrjednovanje/samoprocjena - na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrjednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak.

Dodatni resursi:

- staklenke, salvete s različitim motivima, drvofigks, voda, kistovi, podloga, pištolj za vruće ljepilo i patrone,
- različiti ukrasi,
- školski sajam - prodaja ukrasnih uporabnih predmeta.

Napomene za nastavnike:

- pripremiti dodatne ukrase, pištolj za vruće ljepilo, patrone, salvete, drvofigks, staklenke.

XIII. SOLIDARNOST NA DJELU - POMOĆ POTREBITIMA U TEŠKIM SITUACIJAMA



Ciljevi modela podučavanja:

1. učenik zaključuje o utjecaju prava i dužnosti na pojedinca i zajednicu te o važnosti slobode za pojedinca i društvo,
2. učenik vrjednuje važnost odgovornog odnosa prema sebi, drugima i prirodi,
3. razvijanje empatije kod učenika.

Ciljana dobna skupina: 1. - 4. razred.

Trajanje programa: 1 školski sat.

Sadržaj modela podučavanja po lekcijama:

- **Lekcija 1:** solidarnost na djelu - pomoć potrebitima, našim prijateljima, starijim ljudima u zajednici.
 - **Trajanje:** 45 minuta.
 - **Ciljevi lekcije:**
 - > suradnja s drugim učenicima,
 - > diskriminacija djece lošijeg imovinskog stanja - osvijestiti prava svih učenika bez obzira na imovinsko stanje i skupe tenisice,
 - > svi imaju pravo na dostojanstvo i ravnopravnost,
 - > pomoći starijoj susjedi ili susjedu, donijeti im što im treba, posjetiti ih, porazgovarati s njima.
 - **Ishodi učenja:**
 - > učenik odgovorno koristi prikupljene informacije,
 - > razvija osobne potencijale,
 - > promiče solidarnost u školi,
 - > surađuje s drugima,
 - > ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć,
 - > solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima
 - **Sadržaj lekcije:**
 - > pogledamo prezentaciju o djeci u Africi - kako žive i školuju se, a sretna su i pjevaju,
 - > djeca na hameru sastavljaju i daju ideje kako pomoći potrebitima,
 - > skupljamo pomoć - tko što može donijeti od osnovnih potrepština,
 - > skupljamo plišane igračke za dječje bolnice ili nekog potrebitog,
 - > sastavljamo pismo podrške,
 - > izrađujemo crtež cijele naše grupe - sva djeca,
 - > ljubaznost i pomaganje drugima pomoći će i nama i bolje ćemo se osjećati kad učinimo dobro djelo.

- **Metode podučavanja:**
metoda razgovora, demonstracija, metoda istraživanja.
- **Evaluacija i ocjenjivanje:**
postavljanje pitanja, razgovor, davanje odgovarajućih povratnih informacija.

Dodatni resursi:

- prezentacije, hamer, markeri, skupljanje pomoći za potrebite, odlazak kod prijatelja/prijateljice ili bake/djeda u dogovoru s općinom i udrugom.

Mnoge udruge imaju organizirane edukacije za učenike pa ih je moguće kontaktirati i dogovoriti edukaciju u školi.

Napomene za nastavnike:

- suradnja s udrugom žena, s Društvom „Naša djeca“, s općinom - pripremiti prezentaciju, razgovarati o Luki Modriću (kako je nekada živio i kako je, zahvaljujući svojoj upornosti, uspio u nogometu - rad, red i disciplina), neke zanimljivosti koje bi djecu zanimalo; za darovite - opisati životni put Luke Modrića.

XIV. GRADITELJI EMPATIJE

Cilj: pomoći učenicima četvrtog razreda razumjeti koncept empatije, prepoznati njezinu važnost i razviti praktične vještine kako bi pokazali empatiju prema drugima.

Dnevni red radionice:

• **Uvod (5 minuta):**

- pozdravite učenike i predstavite temu radionice,
- objasnite što je empatija: sposobnost razumijevanja i dijeljenja tuđih osjećaja.

• **Aktivnost ledolomca: Interaktivno pripovijedanje (10 minuta)**

- zapišite razne emocije na male kartice (sretne, tužne, uzbuđene itd.),
- neka učenici naizmjenice biraju kartu i glume emocije bez govora,
- ostali pogađaju emocije, potičući svijest o različitim osjećajima.

• **Interaktivno pripovijedanje (15 minuta):**

- podijelite priču s likovima koji doživljavaju različite emocije.

Naslov: „Čarobni šal“

Jednom davno, u malom selu smještenom između valovitih brežuljaka i vijugavih potoka, živjela je djevojčica po imenu Eli. Eli je bila poznata po svom sjajnom osmijehu i sjaju u očima koji bi mogao osvijetliti i najoblačniji dan.

Jednog prohladnog zimskog jutra, Eli je primijetila staricu, gospođu Slavicu, kako sjedi na klupi u blizini seoskog trga. Gđa Slavica imala je tanki šal omotan oko ramena i drhtala je od hladnoće. Eli je osjetila težinu u srcu, a ideja joj je zaiskrila u glavi.

Odlučna da nešto promijeni, Eli je požurila kući i pretražila svoje stvari. U stražnjem dijelu ormara pronašla je čarobni šal koji joj je dala baka - šal za koji se govorilo da donosi toplinu ne samo tijelu, već i srcu.

Uzbuđenje je zavlдалo unutar Eli dok se približavala gospođi Slavici, ogrnula je čarobnim šalom i nježno ga zavezala u čvor. Toplina šala odmah je obavila gospođu Slavicu, a blistav osmijeh proširio joj se licem.

Ali, dogodilo se nešto još čarobnije. Dok je Eli gledala u oči gđe Slavice, mogla je osjetiti povezanost izvan riječi. Kao da je šal utkao nevidljivu nit između njihovih srdaca, dopuštajući im da razumiju međusobne radosti i tuge.

Od tog dana, Eli i gđa Slavica postale su neobične prijateljice. Dijelile su priče, smijeh, a ponekad i suze. Elin jednostavan čin empatije stvorio je vezu koja je zagrijala ne samo prohladna jutra gospođe Slavice, već i njihove duše.



Kako su seljani svjedočili čaroliji šala, i oni su počeli shvaćati moć empatije. Nekada podijeljena zajednica počela se okupljati, shvaćajući da ljubazna gesta, uho koje sluša ili zajednički osmijeh mogu stvoriti veze jače nego što su ikada mislili da je moguće.

I tako je čarolija šala živjela, ne samo u toplini koju je pružala, već i u empatiji koju je nadahnula. To je vrsta empatije koja može promijeniti svijet, jedno srce za drugim.

- Zastanite kako biste razgovarali o osjećajima likova i pitali polaznike kako misle da bi se likovi mogli osjećati.
- Razgovarajte o važnosti razumijevanja tuđih osjećaja.

• **Grupna aktivnost: „Krug empatije“ (15 minuta):**

- rasporedite polaznike u krug,
- svaki učenik prepričava situaciju u kojoj je osjetio snažnu emociju (sreću, tugu itd.),
- ostali sudionici odgovaraju empatičnim izjavama poput: „mogu zamisliti kako si se osjećao/la zbog toga.“

• **Rasprava i razmišljanje (10 minuta):**

- vodite raspravu o tome što empatija znači i zašto je važna,
- zamolite polaznike da razmisle o tome kako pokazivanje empatije može poboljšati odnose.

• **Vježba izgradnje empatije: „Hodajte u tuđim cipelama“ (10 minuta):**

- navedite scenarije u kojima polaznici mogu zamisliti kako bi se netko drugi mogao osjećati,
- potaknite ih da razmišljaju o različitim perspektivama i podijele svoje misli.

• **Zamotavanje i zatvaranje (5 minuta):**

- sažmite ključne točke o kojima se raspravljalo tijekom radionice,
- zahvalite učenicima na sudjelovanju i potaknite ih da budu empatični u svakodnevnom životu.

Potrebni materijali:

- male kartice s emocijama za aktivnost ledolomca,
- knjiga priča ili tiskana priča za interaktivno pripovijedanje,
- prostor za aktivnost „Krug empatije“.

Savjeti:

- neka upute budu jednostavne i pružite jasne primjere,
- potaknite aktivno sudjelovanje kroz rasprave i dijeljenje,
- koristite jezik i priče primjerene dobi,
- ojačajte ideju da je empatija vještina koja se može razviti.

Zapamtite, ključ uspješne radionice empatije jest učiniti je interaktivnom, zanimljivom i povezanom za učenike četvrtog razreda.

XV. SVI ZA JEDNOGA – JEDAN ZA SVE!

Ishodi:

1. goo B.1.2. Sudjeluje u odlučivanju u demokratskoj zajednici;
 - sudjeluje u izborima i u procesima donošenja odluka,
 - prihvaća da pojedinci u razredu mogu imati različite uloge i odgovornosti, ali i zajednički cilj,
 - uočava prednosti dogovora i suradnje prilikom rješavanja problema.
2. goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu;
 - opisuje svojim riječima dobrobit zajedničkih aktivnosti u razrednom odjelu,
 - uključuje se u zajedničke aktivnosti razrednog odjela i izvršava svoj dio zadatka,
 - podržava uspjeh zajednički planiranih aktivnosti.
3. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem;
 - emocije iskazuje u skladu sa situacijom i općeprihvaćenim normama,
 - primjenjuje jednostavnije tehnike kontrole emocija.
4. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi;
 - sudjeluje u zajedničkim aktivnostima,
 - doprinos svakoga člana razredne zajednice dragocjen je.
5. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale;
 - predlaže različita rješenja problema.

Ciljana dobna skupina: 1. - 4. razred.

Trajanje programa: 3 školska sata.

• **Sat 1: SURADNJA I TIMSKI RAD**

- **Ciljevi sata:**
 - > upoznati osnove suradničkog učenja i timskog rada,
 - > razumjeti prednosti rada u timu,
 - > odrediti pravila rada u timu,
 - > oformiti timove te definirati ciljeve i zadatke.

1. Aktivnost – snaga tima

S učenicima pogledamo tri kratke šaljive animacije o timskom radu i suradnji.

Poveznica na video - THE POWER OF TEAM WORK:
<https://www.youtube.com/watch?v=4duPBWzf46E>

Nakon gledanja animacija, kratko ih analiziramo razgovorom.



Koje se životinje pojavljuju u animacijama?

Na koji problem nailaze?

Kako su riješile problem?

Bi li svaka od tih situacija imala isti ishod da likovi nisu surađivali?

2. Aktivnost – priča „Dogovor kuću gradi“

Učenicima najavljujemo slušanje/čitanje priče. Prije samog čitanja, postavljamo im pitanja na koja će usmeno odgovoriti nakon slušanja priče.

Tko su likovi?

Koji problem imaju?

Na koje su načine pokušali riješiti problem?

Kako su na kraju riješili problem?

Nakon čitanja priče, s učenicima provedemo kratku analizu. Važno je da učenici osvijeste kako su likovi riješili problem zajedničkim snagama, odnosno činjenicu da su svi radili zajedno kako bi postigli cilj.

3. Aktivnost – osnove timskog rada

S učenicima razgovaramo o pojmu „tim“ i „timski rad“. Upitamo ih znaju li što znači biti u timu, mogu li navesti primjer nekog tima te jesu li ikada bili dio nekog tima. Najjednostavniji primjer mogu biti igrači nekog timskog sporta (npr. nogomet, rukomet...) ili svirači u glazbenom orkestru. Svaki član tima ima svoj posebni zadatak (igrači na različitim pozicijama, različiti instrumenti koji izvode svoje dionice...), a svi rade zajedno kako bi postigli neki zajednički cilj (npr. pobijediti u natjecanju, uspješno odsvirati skladbu...).

Neovisno o tome jesu li se učenici već susreli s ovakvim načinom rada, dobro je istaknuti, odnosno ponoviti neke osnove rada u timu.

Timski je rad zajednički napor članova tima usmjeren prema postizanju zajedničkog cilja ili rješenju zajedničkog problema.

- ✓ Svaki tim ima voditelja koji predstavlja i zastupa tim, vodi brigu o tijeku rada i pravodobnom izvršavanju zadataka.
- ✓ Dogovorite pravila i podijelite zadatke.
- ✓ Komunicirajte otvoreno.
- ✓ Svaki član tima jednako je vrijedan.
- ✓ Rješavajte nesuglasice čim se pojave.
- ✓ Poštujte zadane rokove.
- ✓ Uspjeh tima ovisi o svakom članu tima.

4. Aktivnost – kreiranje timova i odabir zadataka

Prvi korak u timskom radu jest kreiranje timova. Najbolje je da u početku učitelj odredi timove tako da budu ujednačeni i da lakše postižu ciljeve. Timovi u razrednom odjelu imaju od 4 do 6 učenika, ali, ovisno o zadacima, broj članova tima može se prilagoditi i mijenjati.

Neki od prvih zadataka tima mogu biti: odabir imena tima, kreiranje loga (zaštitnog znaka) tima i zastave, osmišljavanje timskog slogana. Voditelja tima mogu odabrati učitelj i članovi tima. Tim može odrediti i napisati 5 osnovnih pravila kojih se svi članovi tima trebaju pridržavati (Prilog 2.).

Učenicima podijelimo zadatke koje će rješavati timskim radom. Zadaci mogu biti podijeljeni tako da svi timovi rješavaju isti zadatak ili da svaki tim rješava drugačiji zadatak. Zadatke i ciljeve potrebno je prilagoditi uzrastu učenika. Potrebno je odrediti vremenske rokove za završavanje određenih dijelova zadatka.

Prijedlozi zadataka za timski rad (Prilog 3.)

1. Robot pomoćnik

Osmislite praktičnog robota koji bi svako kućanstvo poželjelo imati.

Imenujte ga i nacrtajte. Opišite ga. Objasnite način na koji radi, kako se njime služi, za koje se poslove može koristiti...

2. Eko stroj

Osmislite stroj koji će uvelike pomoći ljudima u očuvanju i zaštiti našeg planeta. Imenujte ga i nacrtajte. Opišite ga. Objasnite način na koji radi, kako se koristi, na koje će nam načine pomoći u zaštiti okoliša, očuvanju prirode, čišćenju okoliša, recikliranju...

3. Sportski dan

Napravite detaljan plan za organizaciju i provođenje sportskog dana u vašoj školi ili mjestu.

Razradite kada, gdje i kako će se događaj održati, tko će biti sudionici, koje će se aktivnosti provoditi, navedite sve što je potrebno od materijala i rekvizita za provedbu...

4. Prijatelji životinja

Osmislite plan za organizaciju i provedbu humanitarne akcije za pomoć napuštenim životinjama.

Razradite kada, gdje i kako će se humanitarna akcija provoditi, odredite koje će aktivnosti sadržavati, koje će sudionike uključivati, na koji će način pomoći krajnjim korisnicima (skloništu za napuštene životinje, udrugama koje se bave zaštitom životinja...).

Materijali potrebni za sat:

- računalo, projektor, listići s pričom „Dogovor kuću gradi“ (Prilog 1.), listić s prijedlozima zadataka za timski rad (Prilog 3.), prazni papiri, olovke, bojice, flomasteri.

Metode podučavanja:

- heuristički razgovor, dijaloška metoda, učenje rješavanjem problema

Evaluacija i ocjenjivanje::

- evaluacijski listić (Prilog 4.),
- učenici čitaju tvrdnje i uz svaku stavljaju kvačicu ili križić.

Dodatni resursi:

- [Ako postoji dodatni materijal ili resursi koji će biti korišteni ili preporučeni, navedite ih ovdje.]

Napomene za nastavnike:

- ovisno o uzrastu učenika te o prethodnim znanjima i iskustvima suradničkog učenja i timskog rada, učitelj bira koje od predloženih aktivnosti (1, 2 i 3) želi odabrati i u kojem će ih opsegu provesti;
- priča „Dogovor kuću gradi“ preuzeta je iz knjige autorice Marice Milčec, *Svaka je mrvica važna – 120 priča za djecu*. Školska knjiga, Zagreb, 2017.
Priču učitelj može pročitati učenicima ili je samostalno čitaju na listiću (Prilog 1.). Priča je dostupna i kao zvučni zapis na poveznici: <https://www.youtube.com/watch?v=Sb7PkuZvD-A&t=58s>.

Prilog 1: Listić

Dogovor kuću gradi



Jučer je u mravinjaku pod starom dunjom bila gužva. Uzbuna prava. Sjetila se posljednja dunja s grane sići. Popečke! Najkraćim putem.

Pa laje s grane. Ravno na mravinjak u kojem su svi mravi spavali nakon ručka.

Pala je k'o kruška! Kao stara kanta! I mravima zapriječila izlazak iz mravinjaka.

Kad su vidjeli što se dogodilo, jedan je mrav, koji je bio strašno jak, pokušao taj kamen pomaknuti. Podmetnuo je leđa, gurao kamen, gurao, ali ga nije pomaknuo ni za nokat mravljeg palca.

Onda je to pokušao učiniti jedan drugi mrav. On je bio još jači od prvog mrava.

Podmetnuo je leđa, gurao kamen, gurao, ali ga nije pomaknuo ni za nokat mravljeg kažiprsta.

A onda je na red došao najjači mrav u mravinjaku. Jak kao dizalica! I on je podmetnuo leđa, gurao kamen, gurao, ali ga nije pomaknuo ni za nokat srednjeg mravljeg prsta.

- Dosta! - viknuo je najmanji mrav. Najmanji i najslabiji u isto je vrijeme bio i najpametniji mrav u cijelom mravinjaku. Mudar kao knjiga!

I taj mrav, najpametniji mrav, pozove sve mrave: jake, jače i najjače - jake kao dizalica.

Stotinu mrava kad se složi, i snaga im se stoput množi!

I onda su svi mravi, jaki, jači i oni jaki kao dizalica, stali gurati kamen s ulaza u mravinjak. Svaki u svom smjeru. Gurali su kamen gurali, ali ga nisu pomakli ni za nokat malog mravljeg prsta.

- Dosta! - viknuo je najmanji mrav.

- Mnogo bismo jači bili kad bismo se dogovorili!

Svi su mravi, jaki, jači i oni jaki kao dizalica, sjeli. Radi dogovora. Da se zna tko će kamen gurati naprijed, tko natrag, tko lijevo, a tko desno. A onda su zapeli složno gurati. Gurali su, gurali i kamen u stranu izgurali.

Svi su mravi, jaki, jači, jaki kao dizalica i onaj najmudriji, izašli pozdraviti sunce na zalasku.

Marica Milčec

Prilog 2: Početni zadaci tima

Naziv tima: _____

Članovi tima: _____

Logo tima:

Zastava tima:

Slogan tima: _____

Vaši prvi zadaci:

- osmislite naziv tima,
- kreirajte logo (zaštitni znak) tima,
- napravite zastavu tima,
- osmislite timski moto.

Razmislite kojih bi se pravila svi trebali pridržavati kako bi tim dobro funkcionirao i uspješno savladavao zadatke. Usuglasite se i zapišite 5 ključnih timskih pravila.

R. br.	Pravilo
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Prilog 3: Prijedlozi zadataka za timski rad

1. Robot pomoćnik

Osmislite praktičnog robota koji bi svako kućanstvo poželjelo imati. Imenujte ga i nacrtajte. Opišite ga. Objasnite način na koji radi, kako se njime služi, za koje se poslove može koristiti...

2. Eko stroj

Osmislite stroj koji će uvelike pomoći ljudima u očuvanju i zaštiti našeg planeta. Imenujte ga i nacrtajte. Opišite ga. Objasnite način na koji radi, kako se koristi, na koje će načine pomoći u zaštiti okoliša, očuvanju prirode, čišćenju okoliša, recikliranju...

3. Sportski dan

Napravite detaljan plan za organizaciju i provođenje sportskog dana u vašoj školi ili mjestu. Razradite kada, gdje i kako će se događaj održati, tko će biti sudionici, koje će se aktivnosti provoditi, navedite što je sve potrebno od materijala i rekvizita za provedbu...

4. Prijatelji životinja

Osmislite plan za organizaciju i provedbu humanitarne akcije za pomoć napuštenim životinjama. Razradite kada, gdje i kako će se humanitarna akcija provoditi, odredite koje će aktivnosti akcija sadržavati, koje će sudionike uključivati, na koji će način pomoći krajnjim korisnicima (skloništu za napuštene životinje, udrugama koje se bave zaštitom životinja...).

Prilog 4: Evaluacijski listić

Pročitaj tvrdnje i uz svaku stavi ✓ ili X		
Poštujem dogovorena pravila.		
Prema članovima tima odnosim se s poštovanjem.		
Aktivno sudjelujem u rješavanju zadataka.		
Dajem prijedloge, sudjelujem u dogovoru i odlučivanju.		
Odrađujem dodijeljene zadatke na vrijeme.		

• **Sat 2: TIMSKI RAD – rad na odabranom zadatku**

• **Ciljevi sata:**

- > sudjelovati u radu tima,
- > kreirati rad prema postavljenim zadacima,
- > prezentirati gotov rad,
- > provesti vršnjačko i suradničko vrjednovanje.

1. **Aktivnost – rad na zadatku**

Učenici rade na odabranom zadatku s prethodnog sata.

Ovisno o vrsti zadatka te o prethodno određenim rokovima za izvršenje zadatka, učitelj prati rad učenika, dodatno ih usmjerava i podsjeća na dogovorena pravila.

2. **Aktivnost – prezentacija rada**

Svi učenici sudjeluju u prezentaciji zadatka ostatku razreda. Prema potrebi, odgovaraju na pitanja ostalih učenika ili učitelja.

Materijali potrebni za sat:

- prazni papiri, hamer papir, olovke, bojice, flomasteri, ploča, kreda.

Metode podučavanja:

- heuristički razgovor, dijaloška metoda, učenje rješavanjem problema, metoda usmenog izlaganja.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- Nakon prezentacije, učenici ispunjavaju evaluacijski listić (Prilog 5.).
- Učenici čitaju tvrdnje i uz svaku stavljaju kvačicu ili križić.

Dodatni resursi:

- [Ako postoji dodatni materijal ili resursi koji će biti korišteni ili preporučeni, navedite ih ovdje.]

Napomene za nastavnike:

Prilog 5: Evaluacijski listić nakon prezentacije zadatka

Pročitaj tvrdnje i uz svaku stavi ✓ ili X		
Poštujem dogovorena pravila.		
Prema članovima tima odnosim se s poštovanjem.		
Aktivno sudjelujem u rješavanju zadataka.		
Dajem prijedloge, sudjelujem u dogovoru i odlučivanju.		
Odrađujem dodijeljene zadatke na vrijeme.		

Dopuni sljedeće rečenice:

U timskom radu najviše mi se svidjelo: _____

U timskom radu najviše mi se svidjelo: _____

Moji prijedlozi za poboljšanje timskog rada: _____

• **Sat 3: TEAM BUILDING**

• **Ciljevi sata:**

- > sudjelovati u radu tima,
- > osnažiti osjećaj zajedništva i suradnje unutar tima,
- > razvijati sposobnost komunikacije,
- > jačati samopouzdanje učenika,
- > razvijati sposobnost kreativnog rješavanja problema.

Aktivnosti ovog sata mogu se provoditi zasebno na satu razrednika ili kao rekreacijske pauze između učenja. Učenicima možemo dati zadatak da sami formiraju timove i međusobno odaberu voditelja.

1. Aktivnost – balon u zraku

Svaka skupina dobiva jedan balon. Zadatak skupine jest baciti balon u vis i pokušati ga zadržati što duže u zraku kako ne bi pao na pod. Članovi tima naizmjenice udaraju balon.

Pravila aktivnosti mogu varirati, npr. balon se smije udariti samo određenim dijelom tijela (glavom, objema rukama, jednom rukom, jednom nogom...).

2. Aktivnost – utrka gusjenica

Učenici su podijeljeni u skupine i stoje u koloni. Za svaku skupinu potrebno je pripremiti onoliko balona koliko ima članova. Učenici se nalaze na jednoj strani učionice, a baloni na drugoj strani, nasuprot kolona, u kutiji ili vreći. Prvi učenik iz kolone trči po balon, vraća se do svoje kolone i daje balon u ruke sljedećem učeniku. On tada mora smjestiti balon iza svojih leđa, a sljedeći ga učenik pritisne prsima ili trbuhom. Učenici tada zajedno trče po novi balon s kojim se vraćaju natrag i predaju ga sljedećem učeniku iz skupine. Zadatak se ponavlja tako dugo dok svi učenici nisu složeni u „gusjenicu“ i dok s balonima ne prijeđu zadanu udaljenost. Baloni se ne smiju pridržavati rukama. Ako netko ispusti balon, cijela kolona mora stati, trebaju podići balon, ponovno ga smjestiti između sebe te nastaviti kretanje.

3. Aktivnost – utrka gusjenica

Učenici su podijeljeni u skupine i nalaze se na jednom kraju učionice. S druge se strane nalaze napuhani baloni. Zadatak je prenijeti što više balona do svoje skupine bez da ih se pridržava rukama. Skupine se mogu dogovarati na koji će način prenositi balone: mogu ih prenositi pojedinačno tako da balone smjeste među noge ili mogu trčati u paru pa balone držati između sebe. Učenici odjednom mogu prenositi i više od jednog balona. Ako im tijekom trčanja balon/baloni ispadnu, moraju se zaustaviti, ponovno namjestiti balone i nastaviti kretanje.

Zadatak se može postaviti kao natjecanje skupina (pobjednik je ona skupina koja u zadanom vremenu prenese najviše balona) ili svaka skupina završi zadatak kad prenese zadanu količinu balona.

4. Aktivnost – ljudski čvor

Učenici stoje u krugu i drže se za ruke (početni položaj). Učenicima zadajemo zadatak da puste ruke, prekriže ih i ponovno se prime. Iz tog položaja, učenici se trebaju vratiti u početni položaj, ali bez puštanja ruku. Mogu se okretati, provlačiti jedni ispod drugih, ali ne smiju pustiti jedni drugima ruke.

Video prilog: <https://www.youtube.com/watch?v=1EIEP0w64s4>

5. Aktivnost – slaganje piramide od papirnatih čaša

U Za aktivnost je potrebno pripremiti papirnate čaše, gumice za domaćinstvo, konac ili tanku špagu. Na svaku gumicu treba zavezati 4 do 5 niti konca, dugih otprilike 30 do 40 cm. Zadatak učenika u skupini jest složiti piramidu od čaša (3 čaše u podnožju, 2 u sredini i 1 na vrhu). Učenici čaše ne smiju dirati rukom, već ih hvataju i pomiču isključivo povlačeći konce i gumicu.

Nakon provedenih aktivnosti, učenicima možemo postaviti nekoliko pitanja kojima ćemo ponoviti i istaknuti važnost suradnje, prednosti timskog rada i pravila kojih se trebamo pridržavati tijekom timskog rada.

- *Kako ste se osjećali tijekom aktivnosti?*
- *Što vam je bilo posebno lako/teško prilikom izvođenja aktivnosti?*
- *Što je bilo potrebno kako biste uspješno odradili zadatke?*
- *Jeste li naučili nešto o sebi i timu u kojem ste radili?*

Materijali potrebni za sat:

- baloni, papirnate čaše, gumice za domaćinstvo, konac ili tanka špaga.

Metode podučavanja:

- dijaloška metoda, učenje rješavanjem problema, metoda usmenog izlaganja.

Evaluacija i ocjenjivanje:

Učenici vrjednuju aktivnosti i svoje sudjelovanje podizanjem palca na svaku od pročitanih tvrdnji, pri čemu palci mogu značiti sljedeće:



„Odlično!“



„Dobro mi ide, ali ima prostora za napredak.“



„Moram se više truditi.“

Neke od mogućih tvrdnji:

- *Aktivno sudjelujem u izvršavanju zadataka.*
- *Poštujem sve u timu.*
- *Pristojno komuniciram sa svima.*
- *Dajem prijedloge za rješavanje problema.*
- *Prihvaćam tuđe ideje.*
- *Dogovaram se s članovima tima.*
- *Sudjelujem u odlučivanju.*

XVI. POSTANI SUPERJUNAK/SUPERJUNAKINJA!

Ishodi:

1. goo C.2.2. Promiče solidarnost u školi;
 - objašnjava važnost solidarnosti,
 - uključuje se u skupinu vršnjačke pomoći,
 - sudjeluje u prevenciji negativnih oblika ponašanja.
2. goo C.2.3. Promiče razvoj školske kulture i demokratizaciju škole;
 - zalaže se za pozitivnu školsku kulturu.
3. osr A.2.1. Razvija sliku o sebi;
 - sudjeluje u zajedničkim aktivnostima,
 - vjeruje da je dobra i vrijedna osoba,
 - doprinos svakoga člana razredne zajednice dragocjen je.
4. osr A.2.3. Razvija osobne potencijale;
 - uključuje se u slobodne, dodatne aktivnosti u skladu s interesima,
 - predlaže različita rješenja problema.

Ciljana dobna skupina: 3. – 4. razred.

Trajanje programa: 4 školska sata.

Sadržaj programa:

1. Aktivnost – tko su superjunaci/superheroji?

S učenicima razgovaramo o superjunacima. Navodimo ih da se prisjete i imenuju neke od superjunaka koje su vidjeli u igranim/animiranim filmovima i upoznali u knjigama ili stripovima. Za pomoć se možemo poslužiti i slikom koja prikazuje neke od najpoznatijih superjunaka (Slika 1. u prilogu).

Učenici navode što znaju o spomenutim superjunacima. Za pomoć im se mogu postaviti pitanja: protiv koga ili čega se bore? Kome ili čemu se suprotstavljaju? Kako se ponašaju?

Zajedničkom raspravom i razgovorom pokušavamo doći do osnovnih zaključaka o superjunacima:

- ✓ bore se protiv zla i loših djela / ponašanja,
- ✓ potiču ljude na dobra djela / ponašanje,
- ✓ suprotstavljaju se neželjenim ponašanjima,
- ✓ prepoznaju ljude u nevolji i pomažu im.



S učenicima razgovaramo o načinima na koje se superjunaci koje poznaju bore protiv zla.

Kakva je namjera superjunaka?

Kakvo je njihovo ponašanje?

Što biste savjetovali superjunacima, kako se treba suprotstavljati lošim stvarima i neželjenim ponašanjima?

2. Aktivnost – osobine stvarnih superjunaka

Upitamo učenike postoje li superjunaci u stvarnom svijetu. Tko bi bili ti superjunaci? Možemo im pokazati fotografije nekih zanimanja iz svakodnevnog života, poput liječnika, policajca, vatrogasca, učitelja, smetlara... (Slika 2. u prilogu).

S učenicima pokušamo izdvojiti što više osobina koje imaju superjunaci. Osobine se mogu zapisati na ploču:

- Hrabrost,
- ljubav prema ljudima, prirodi, životinjama,
- želja za pomaganjem,
- suosjećanje,
- požrtvovnost,
- razumijevanje,
- plemenitost,
- upornost,
- ...

Sve navedeno daje stvarnim superjunacima moć.

3. Aktivnost – djeca superjunaci

Potaknuti učenike na raspravu o tome mogu li i djeca biti superjunaci.

Protiv čega bi se djeca superjunaci mogli boriti?

O čemu bi mogli brinuti?

Na ploči se može napraviti tablica s dva stupca. U jednom stupcu mogu se pisati ideje protiv čega se djeca superjunaci mogu boriti, a u drugi o čemu mogu brinuti.

Navedena aktivnost može se provesti u paru. Učenici mogu na ljepljive papiriće zapisati svoje prijedloge, a zatim ih razvrstati i zaljepiti na unaprijed pripremljen poster s nacrtanom tablicom.

Neke od mogućih ideja:

DJECA SUPERJUNACI MOGU	
se boriti protiv:	brinuti o:
lošeg ponašanja ružnih riječi ismijavanja tučnjave ogovaranja svađe	prirodi životinjama okolišu urednosti učionice/škole tuđim osjećajima

Po završetku aktivnosti, s učenicima raspraviti kako će ostvariti zapisane prijedloge i dovesti ih do zaključka da svojim ponašanjem moraju biti primjer drugima, da im moraju pomagati i paziti da se drugi zbog njihovog ponašanja ne osjećaju loše!

Učenicima se najavljuje gledanje kratkog videa o jednom dječjem superjunaku (Garbage Hero - A dream of a man).

Poveznica na video: <https://www.youtube.com/watch?v=8IGNtdKrQIA>.

Nakon gledanja videa, s učenicima provesti kratku analizu.

Što je bio zadatak učenika u školi?

Što je dječak napravio za svoj rad?

Što učiteljica saznaje o dječaku?

Što dječak radi poslije škole?

Kako pomaže majci?

Koje osobine dječak ima?

Kako je učiteljica ocijenila dječakov rad?

4. Aktivnost – i ja mogu biti superjunak!

S učenicima razgovaramo o lošim, negativnim stvarima koje zamjećuju u razredu ili školi, o ponašanjima koja im se ne sviđaju i koja bi željeli promijeniti, npr. svađe, ruganje, ružne riječi, ismijavanje, ogovaranje, tučnjava, neposlušnost...

Nakon toga, svakom učeniku u razredu podijelimo listić i objašnjavamo završni zadatak:

Odaberi neko ponašanje koje ti se u razredu ne sviđa i kojem ćeš se **ti kao superjunak** odupirati!

NAPIŠI NA LISTIĆ:

- svoje SUPER ime,
- protiv čega se boriš kao superjunak (*borit ću se protiv npr. ružnih riječi, podcjenjivanja u razredu, sukoba, izazivanja loših osjećaja, neprihvatanja međusobnih razlika...*),
- za kakvo se pozitivno ponašanje zalažeš (*za poštovanje razlika, veselje, lijepo ponašanje jednih prema drugima, zajedništvo...*),
- što ćeš poduzimati (*razgovarati s prijateljima koji se loše ponašaju prema drugima, savjetovati ih, kupiti smeće, biti primjer drugima, stavljati sebe u poziciju drugoga i ponašati se onako kako bih volio da se i oni ponašaju prema meni, ...*).
- Nacrtaj sebe kao razrednog superjunaka!

(Listići u prilogu)

Materijali potrebni za sat:

- računalo, projektor, ploča, hamer papir/poster, ljepljivi papirići, bojice/flomasteri.

Metode podučavanja:

- dijaloška metoda, heuristički razgovor, rad u paru, crtanje, pisanje.

Evaluacija i ocjenjivanje:

- evaluacijski listić.

Učenici čitaju tvrdnje i uz svaku stavljaju kvačicu ili križić.

Pročitaj tvrdnje i uz svaku stavi ✓ ili X

Razumijem važnost solidarnosti.

Pomažem drugima u nevolji.

Prepoznajem neprihvatljivo ponašanje.

Pomažem u sprječavanju neprihvatljivog ponašanja.



Slika 2. Zanimanja iz svakodnevnog života



Listić za evaluaciju

Pročitaj tvrdnje i uz svaku stavi ✓ ili X

Razumijem važnost solidarnosti.

Pomažem drugima u nevolji.

Prepoznajem neprihvatljivo ponašanje.

Pomažem u sprječavanju neprihvatljivog ponašanja.

**MOJE
SUPER IME:**

BORIM SE PROTIV:

ZALAŽEM SE ZA:

DA TO OSTVARIM, PODUZIMAT ĆU SLJEDEĆE:

Bilješke:

